

Evocarea eroismului românesc în campania din Vest

✉ Valeria BĂLESCU

isldvaleria_balescu@yahoo.com

După cum este bine știut, 23 august 1944 a provocat „un adevărat seism politic Axei”, dovădindu-se a fi – potrivit unor istorici – „una din zilele decisive ale întregului război”, pentru că a dat posibilitatea armatelor eliberatoare să aibă drumul deschis spre Balcani și Viena.

Pentru România și Armata sa, într-o primă fază, noul obiectiv strategic, fundamental, a fost eliminarea trupelor fasciste de pe teritoriul național. Prin eliberarea ultimelor bastioane ocupate de vrăjmași, respectiv a orașelor Carei și Satu Mare, la 25 octombrie 1944, a fost anulată, practic, nedreptatea făcută poporului român, prin Dictatul de la Viena din 30 august 1944.

Militarii români, apoi, alături de trupele aliate, au continuat lupta eroică pentru eliberarea Ungariei, deschizând direcția strategică a Văii Dunării spre Viena, creând astfel condițiile favorabile pătrunderii dinspre sud-est pe teritoriul Cehoslovaciei.

Și astăzi, drept vie mărturie a acelor clipe aprige sunt monumentele eroilor români de la Debřin, Hajduböszörmény, Orosháza, Miskolc, Győr, Megyaszó, Nyiregyháza s.a.

Moment solemn la inaugurarea Monumentului ostașilor români de la Szeghed (Ungaria), din 23.08.1959.

Dăruirea prin care soldatul român și-a adus în continuare contribuția alături de aliați la victoria decisivă împotriva dușmanului comun, răzbate – peste timp – și prin evocarea eroului Lungu Ștefan, din contingentul 1939, fost sergent la grupul 21 cercetare al Diviziei 21 Infanterie, din Corpul 3, Armata 4, amintire păstrată în Arhiva Muzeului Militar Național „Ferdinand I”, (cf. fond „Birou opere comemorative de război”, dosarul nr. 11/1942, pag. 22 – 25).

El ne-a lăsat o impresionantă mărturisire, pe care o putem considera o adevărată chintesență a spiritelor jertfelnice care au luptat pe Frontul de Vest.

„În luptele duse pentru eliberarea Cehoslovaciei de diviziile române ale Armatei 4, care se aflau sub comandament sovietic – își începea el disertatia – la cucerirea orașului Zvolen și la ajungerea pe Gron, a participat și grupul 21 cercetare, din Divizia 21 Infanterie. Plutonul din care făceam parte, condus de sublocotenentul Irimescu Neculcea, la data de 15 martie 1945, ora 10.00 dimineața, trebuia să atace inamicul prin pădure spre localitatea Sliagi, pentru a pătrunde în sat, pe liziera sa de sud-est, în timp ce Regimentul 35 Infanterie și Regimentul 11 Dorobanți (Siret) urmau să atace satul de front, pe liziera de sud.

Prin lupte crâncene, plutonul sublocotenentului Irimescu Neculcea respinge rezistența inamicului care se apăra cu îndârjire în fața satului și ocupă primele case (blocuri de 4-5 etaje) din colțul de sud-est al satului Sliagi. În aceste lupte aprige de ocupare a clădirilor, pe la ora 12.00 am făcut legătura cu un pluton de ostași sovietici care veneau din dreapta frontului nostru.

La ora 13.00 d.a. se începe un contraatac inamic, în frunte cu două care de luptă și un tun de asalt, urmate de infanteria inamică. În urma acestuia, sublocotenentul Irimescu rămâne încercuit, alături de el aflându-se sergentul major Livinschi Leonid, sergentul

În noaptea de 19 martie 1945, sergentul Lungu Ștefan s-a oferit, voluntar, de a pleca la miezul nopții, prin pădure, și prin spatele liniei inamicului, înarmat cu un pistol automat, cu grenade și... cu sânge rece fuge spre liniile noastre, de unde plecase mai devreme, „nefiind așa de ușor – adăuga el, ca în timpul nopții să te strecuri prin liniile inamice sau să intri în liniile amice. Cine te poate cunoaște de unde vii și ce scop ai la acea oră, în linia de foc?”

Era o noapte de martie. „Zăpada se topea, iar luna pe cer apărea printre norii ce o ascundeau, parcă special pentru un ostaș care avea de îndeplinit o grea misiune printre liniile inamice. Ajung la linia nemților – își amintea el, unde se întindea un lanț de mitraliere, iar nemții, cu căștile pe cap, erau de strajă lângă ele. Merg prin pădure, cu atenția încordată. Fac salturi în timp când trag mitralierele și răsună ecoul lor. La un salt mai lung mă opresc pe burtă cu ochii ațintii. Dar, ce văd în fața mea, la 5-6 metri? O mitralieră cu țeava înspre linia unităților noastre, iar lângă ea stăteau trei fiiți cu pistoalele la brâu. Am scos o grenadă și, în momentul când mă pregăteam s-o arunc în cuibul de mitraliere, un neamț a scos un pistol și l-a îndreptat spre mine strigând: «Halt!». Atunci i-am dat răspuns grenada care i-a culcat la pământ. Nu mai știu dacă s-au mai sculat! Dar, am putut trece foarte repede printre mitralierele lor târându-mă numai pe burtă.

Intrase luna complet în nori și eu mă găseam printre linii, sub ploaia de gloanțe inamice și amice, dar mai aveam încă destul până să intru în linia noastră. Pământul era umed, zăpada încă nu se topise complet, iar eu nu mai simțeam oboseala, nici foamea de atâtea zile, ci doream să ajung cu bine la unitățile noastre, pentru a duce mari și prețioase informații despre cei încercuți și despre situația inamicului care trebuia zdrobit și fugărit de pe acele locuri.

În câteva minute am putut să-mi astâmpăr setea cu o mână de zahăr tos, pe care îl aveam în sacul de merinde, și cu câteva mâini de zăpadă apoi, din nou mi-am reluat marșul spre linia cea fortificată prin care nu se putea pătrunde cu nici un preț. Cu mari sacrificii am putut să ajung și să mă strecur în linia noastră care era o perdea de foc. O dată ajuns, pe poziția în care fusesem, erau unități ale Diviziei 1 Cavalerie. La o mitralieră am găsit un sergent pe care l-am îmbrățișat și i-am spus situația și misiunea, fiindcă trebuia să trag trei rachete având cod de semnale cu sublocotenentul Irimescu N.

În acea noapte am mers la comandantul regimentului și al diviziei de cavalerie, dându-le informații prețioase despre inamic.

În ziua de 19 martie 1945, primesc ordin să mă deplasez iarăși pe linia de front pentru a indica locul celor încercuți, fiind însoțit de această dată și de un pluton de mitraliere românești, care au început atacul în pădure, spre linia inamică. După câteva ore, după lupte crâncene, am reușit să facem o manevră și să cădem inamicului în flanc, unde nu se aștepta, punându-l pe fugă și, astfel, am ajuns la acel bloc unde tovarășii mei de luptă trăgeau și ei cu disperare după nemții care fugeau zăpăciți.

Comandantul meu, sublocotenentul Irimescu văzându-mă m-a luat în brațe, ne-am sărutat și m-a felicitat pentru fapta săvârșită.

După câteva zile sunt trimis de comandantul unității la Divizia 21 Infanterie, cu un plic, la domnul general

Antonescu P. Comandantul diviziei se afla pe un foisor cu un general sovietic de unde urmăreau operațiunile frontului.

Înmânându-i plicul, îl citește și îi explică generalului sovietic despre faptele săvârșite de subsemnatul, chiar pe acele locuri unde se aflau dânsii. Atunci generalul sovietic vine la mine și îmi strânge mâna, mă bate pe umăr și-mi spune: «Bravo flăcăule!» Adresându-i-se apoi generalului nostru spuse: «Așa ostași ne trebuie nouă pentru distrugerea hoardelor fasciste!».

Pentru cele arătate mai sus, am fost avansat la gradul de sergent major și decorat cu medalia „Virtutea Militară”, fiind citit prin Ordinul de Zi nr. 158, din 23 martie 1945 [...].

Nu pot trece cu vederea cu câtă căldură am fost primiți apoi de populația și locatarii din Sliagi, care ne-au dat de mâncare și ne-au găzduit o noapte pentru a ne reface după cele arătate mai sus.

Peste tot cuprinsul Cehoslovaciei, poporul frate cehoslovac ne-a întâmpinat cu cea mai fierbinte dragoste, îmbrățișându-ne cu flori în mână, urându-ne bun venit pentru faptele săvârșite, pentru a-i elibera de sub jugul fascist.

Prin Munții Tatra am întâlnit partizanii cehoslovaci care atacau unitățile fasciste în retragere.

Prin localitățile Viglas și Podorivan au fost lupte foarte mari. Prin aceste localități, la un castel, unitatea noastră – grupul 21 cercetare – după lupte înverșunate a luat 21 de fasciști prizonieri care au fost, apoi, trimiși la comandament.

Ajunși în regiunea Banska Bystrica am luat iarăși contact cu inamicul care se reorganizase în munți, pe cota 1209.

În dimineața zilei de 29 martie 1945 am plecat la atac prin munți, spre cota de mai sus, unde inamicul era instalat la teren, dar fără să dea vreun semn că sunt pe cotă. Unitățile Diviziei 21, înarmate cu tot felul de armament, ne-am urcat pe cota prăpăstioasă de jur-împrejur, și plină de zăpadă. Odată ajunși sus pe cotă, la cca 50-60 de metri de podișul cotei, a început un foc viu cu toate armele automate atât din partea inamicului, cât și din partea noastră.

Mormântul celor 1.600 eroi români de la Megyaszó

Ne-am organizat la teren și trăgeam puternic. Dar, pe cotă fiind numai zăpadă și piatră, nu puteam să ne facem amplasamente în teren. Noi eram jos, iar inamicul deasupra. Nu știu dacă își poate închipui cineva ce duel s-a început, ce lupte crâncene s-au dat pe acea cotă. Mergea ostașul nostru român în brânci prin zăpadă și cădea rănit. Iar când nemții au ieșit la atac, ostașii noștri, așa răniți cum

erau, se aruncau deasupra lor, îi apucau în brațe, și își dădeau drumul cu ei de pe cotă! Aceste scene s-au petrecut în jurul meu, pe acea cotă blestemată unde ne-au rămas mulți tovarăși de luptă, de strajă pe culmile munților Cehoslovaciei!

Din cauza terenului accidentat și a lipsei de a ne putea amplasa la pământ, am fost nevoiți să ne oprim înaintarea, după care, la ora 17.00 d.a., ne trezim cu potecile ocupate de niște unități de schiori inamici.

Aflându-ne într-o situație foarte critică și puțin dezorientați, datorită faptului că o parte dintre comandanții unităților căzuseră răniți, am organizat împreună cu sergentul major Livinschi Leonid două plutoane de ostași în fruntea cărora am fost personal, și cu ajutorul unui baraj de artilerie al trupelor noastre am rupt cercul inamic dându-i lovituri puternice, unde subsemnatul – sergent Lungu Ștefan – am căzut rănit la brațul drept. Cu ajutorul tovarășilor mei de luptă și al sergentului Livinschi, am fost pansat și dus la o casă ce se găsea la 3-4 km de cotă între munți.

În noaptea de 29-30 martie am fost găzduiți cca 15-16 ostași români răniți la cotă, unde ni s-a dat o mare îngrijire, până la plecarea de acolo spre spitalul de la Zvolen”.

Monumentul eroilor români din Nyiregyháza

În clipe asemănătoare de eroism, în timpul luptelor din Cehoslovacia și Austria, desfășurate între 18 decembrie 1944 - 12 mai 1945, Armatele 1 și 4 române, după unii analiști, au avut pierderi de 66 495 oameni (morți, răniți și dispăruți) – din cei 248 430 de militari angajați în operațiuni. Un bilanț dureros, desigur, raportându-ne și la cei 794 567 militari (92 620 morți, 333 966 răniți, 367 966 dispăruți), victime din Armata română, din cel de-Al doilea Război Mondial.